

Spreektekst Diederik Samsom debat Europese Top 15 & 16 oktober

14 oktober 2015 – Gesproken woord geldt

Voorzitter, de afgelopen weken trok het vluchtlingendebat in al zijn facetten aan ons voorbij. Of eigenlijk juist niet in al zijn facetten.

We zagen toch vooral de uitersten.

We zagen de tegenstanders van een asielzoekerscentrum die de verantwoordelijk bestuurder schuimbekkend de meest vreselijke verwensingen naar het hoofd slingerden;

we zagen de mensen die met knuffelberen en kindertekeningen de vluchtelingen welkom heetten;

we zagen de man die in blinde woede zijn camper op de weg zette om de bus met vluchtelingen te blokkeren;

we zagen de ene politicus die met een goed gevonden oneliner het plan van de andere politicus neersabelde. En we zagen de andere politicus zeker wist dat de ene politicus er niets van begrepen had.

Wie de afgelopen tijd Nederland louter via de televisie en kranten bekeek kreeg de indruk van een diep verdeeld land, waar bewoners en politici met scherpe meningsverschillen recht tegenover elkaar staan.

Wie echter de kans krijgt om verder te kijken, en te luisteren, ziet iets heel anders.

De schuimbekkende tegenstanders die na de hoorzitting met de wethouder over een kaart gebogen staan om samen te zoeken naar een plek in de gemeente die geschikter zou kunnen zijn;

Die mevrouw met kindertekeningen die toegeeft eigenlijk ook heel bang geweest te zijn om die sporthal in te lopen met al die vreemde Syriërs;

De man die laat op de avond acuut zijn camper van de weg haalt om de bus door te laten als ie hoort dat er veel kinderen in zitten.

De politici die, na afloop van de talkshow, verzuchten dat ze ook geen pasklare oplossing hebben.

Deze werkelijkheid laat zich niet vatten in oneliners en smeulige tv-fragmenten. Het is de werkelijkheid van de worsteling die in ons allen woedt:

enerzijds de wens en het plichtsgevoel om mensen die op de vlucht zijn bij te staan;

en tegelijk de groeiende zorg over de aantallen; en de daarbij horende vragen:

kunnen we ze allemaal wel huisvesten, met het huidige tekort aan woningen?

Hoeveel kans hebben ze op een baan, met deze werkloosheid?

En hoe weerbarstig zal de integratie van al deze mensen gaan?

Laten we hier in deze zaal recht proberen te doen aan die werkelijkheid. Door, zonder pretenties of claims op het eigen gelijk, de zoektocht aan te gaan naar de best mogelijke manier om om te gaan met de opdracht waarvoor de stroom vluchtelingen ons stelt. Luisterend naar elkaar en naar de geluiden hierbuiten. Lerend van fouten en strevend naar verbetering.

Dat begint bij het regelen van voldoende opvang. Crisisopvang, noodopvang, asielopvang en reguliere opvang. Steeds sneller en in grotere omvang. De afgelopen weken ging dat bijna goed, met Oranje als lelijke smet op een verder bewonderenswaardige logistieke prestatie. Maar in Nederland slapen er nog steeds geen vluchtelingen op straat. De vele bestuurders, professionals en vrijwilligers die daarvoor hebben gezorgd verdienen een groot compliment.

Maar we zijn er nog niet. Nog lang niet. De zoektocht naar nieuwe opvang wordt nog altijd belemmerd doordat het COA uitgaat van te grote locaties. Handig en efficiënt, maar vernietigend voor draagvlak. Dat ging er in Enschede mis. Een paar kleinere locaties zijn daar echt een veel betere optie dan die ene grote die nu gepland staat. Wat mij betreft moet het COA daar nog een keer naar kijken. En dat geldt dus ook voor andere plekken. Conform de gister aangenomen motie van Groenlinks moet het kabinet nu echt uitgaan van kleinere locaties.

De grootste bottleneck zit 'm echter in de reguliere woonruimte. 15.000 mensen met een verblijfsvergunning zitten in een asielzoekerscentrum te wachten op een woning die er niet is. Dus moet erbij gebouwd worden. In hoog tempo. Zonder al teveel poespas. De PvdA deed vorige week voorstellen voor veel nieuwe huizen. Het kabinet presenteerde een idee waarmee gemeenten tijdelijk kleine groepen mensen uit de asielopvang onderdak konden bieden. De VVD wilde graag dat het probleem van verdringing van de wachtlijsten met spoed werd aangepakt. Dat opgeteld leidde gister tot de brief van het kabinet waarin een plan wordt ontvouwd waarmee mensen met een verblijfsvergunning snel een woning kunnen krijgen. Met behoud van de rechten die we hier aan onze ingezetenen toekennen. Ongelijkheid creëren gaan we niet doen; is ook niet nodig voor het vinden van een oplossing.

Maar daarmee zijn we er nog lang niet. Niet alleen de inspanningen voor huisvesting moeten fors omhoog. Ook de inspanningen voor integratie en de kansen op een baan moeten omhoog. Laten we de fouten uit het verleden niet herhalen en met vereende krachten de integratie van hen die hier mogen blijven meteen ter hand nemen. Eerder beginnen met taal, meteen beginnen met de voorlichting over de normen en waarden van dit mooie land en het sneller erkennen van diploma's. Een actieplan integratie en werk. Ik hoor graag van het kabinet waar ze mee gaat komen.

Voorzitter. De grootste onzekerheid en onrust van mensen zit echter niet bij de bekende hoeveelheid vluchtelingen en de opdrachten die daarbij horen, al zijn die nog zo groot. De grootste onrust wordt veroorzaakt door de onbekende instroom. De grote groep die nog onderweg is in Europa. En naar Europa. Hoeveel worden dat er nog? Hebben we daar wel enige controle op? Die vraag schreeuwt om een antwoord. Zozeer dat sommigen van ons de toevlucht nemen tot simplismen. Zoals: ja, volledige controle want we sluiten gewoon de grenzen. Of: nee, geen enkele controle want we moeten ze allemaal gewoon toelaten.

Ergens tussen die gemakzuchtige uitersten ligt de ploeterende realiteit.

Van het moeizame maar noodzakelijke onderscheid tussen vluchtelingen en economische migranten.

Van de Europese samenwerking om te voorkomen dat landende via onderlinge asielconcurrentie proberen zo onaanvaardbaar mogelijk te worden. Een heilloze race naar de bodem.

Van de taaie onderhandelingen met landen als Turkije om ervoor te zorgen dat zij hun grenzen beter bewaken.

Van de vele miljarden die nodig zullen zijn om vluchtelingen in de regio een menswaardig bestaan te bieden.

Daarover gaat de Europese top morgen. De inzet van de Nederlandse regering kennen we al enige tijd en die steunen we van harte. Laten we nu hopen dat Europa weer doet waar ze in al haar onvolkomenheid zo goed in is. haastig - want te laat begonnen - onbeholpen en scherend langs de afgrond net op tijd de juiste hoeveelheid eenheid en daadkracht aanboren om een antwoord te vinden. Samenwerken met de landen in de regio, een betere grensbewaking aan onze buitengrenzen, registratie van vluchtelingen die zich in Griekenland en Italië melden, effectief terugkeerbeleid voor hen die niet mogen blijven, rechtvaardige verdeling van degenen die wel mogen blijven.

Het is allemaal nodig, niet alles gaat lukken en het gaat sowieso langzamer dan we willen. En er blijven mensen komen. Zolang hier veiligheid, vrede en welvaart zijn en elders oorlog, onderdrukking en honger heerst zullen mensen hun lot hier blijven zoeken.

Dat is de werkelijkheid van dit vraagstuk. Laten we die ongemakkelijke werkelijkheid recht doen door verre te blijven van gemakzucht en gezamenlijk antwoorden te vinden waarmee aan iedereen, zowel aan hen die hierheen komen als aan hen die hier al zijn, recht wordt gedaan.